

tokat (v. ö. a Csurgoi Könyvtár XVII. kötetében, 1941). Vargha Károly nagyarányú néprajzi tanulmányokat folytatott Berlinben. Tanulmányában, — melyhez Schmidt Henrik alapvető fontosságú előszót írt, — az érdekes tájrajz és településtörténeti adatközlés után rátér a zselici magyar és német lakosság énekkincsének részletes tárgyalására. Bartók és Kodály népzenei kutatásának adataiból kiindulva megállapítja, hogy vannak magyar dalok, amelyek vagy a német, vagy az általános európai népzene közös tárházából kerültek a magyar nép ajkára. Viszont, — és ez talán még érdekesebb! — vannak olyan magyarországi német népdalok, amelyek magyar daloknak hasonmásai, vagy magyar dallamok továbbképzései. Vargha igen érdekes összeállítást is közöl arról, milyen magyar egyházi népénekek találhatók meg a német egyházi dalkultúra keretein belül is. Bár itt csak épen felsorolja a neki rendelkezésre álló adatokat, azért tanulmánya így is gondolatkeltő, további kutatásokra serkentő.

A germanisztikai dolgozatok egy másik csoportja irodalomtörténeti vonatkozású. *Vozáry Katalin* a középkori német misztikáról és annak egyik legkiválóbb képviselőjéről, Magdeburgi Mechtildről értekezik (1937). Amit Mechtild írásai alapján a misztikus istenél-ményről, az eksztázisról akár filozófiai, akár teológiai, vagy pszichológiai szempontból ír, az a németországi irodalomtörténész előtt is jelentős lépéssel viszi előbbre ezt a nem pusztán német irodalmi kérdést. *Cserés Miklós* *A német impresszionista dráma* típusait rajzolja meg (1939) Gerhart Hauptmann „Michael Kramer“-ja, Johannes Schlaf „Gertrud“-ja,

Max Dauthendey „Spielereien einer Kaiserin“ c. darabja, Arthur Schnitzler „Anatol“-ja, továbbá Hugo von Hofmannsthal „Der Tor und der Tod“ című misztériumjátéka, végül Frank Wedekind „Erdgeist“-je és „Pandorá“-ja alapján. Igen értékes *Kovács János*nak *Kolbenheyer eszmevilágáról* szóló tanulmánya (1940) is. A jelenkori német költők egyik legnagyobbjáról nemcsak érdekes életrajzi adatokat közöl, hanem Kolbenheyernek mint ábrázoló művészek és modern gondolkodónak világnézetét, modern filozófiai elgondolásait, ezeknek az ő költői műveiben való megnyilvánulásait is vizsgálja a család, a nép, a küzdő ember és az élet legfőbb céljának szempontjából tekintve.

Mindent egybevetve megállapítható, hogy a „Germanisztikai füzetek“ c. kiadványsorozat elmúlt tíz éve sok értékes, fiatal tudományos képeket hozott a felszínre és a magyar tudományos kutatásnak külföld felé is elismerést szerzett.

KOZÁKY ISTVÁN

Nagyfalusy Lajos S. J.: A karnapornaki apátság története, I.—II. kötet. (Kiadványok Jézus Társasága Magyarországi Történetéhez, 6.—7. sz.), Kalocsa, 1941—1942.

Elgondolkozva olvassuk a karnapornaki apátság történetének két kötetét. A szerencsésebb nyugaton nem egyszer ma is ugyanabban az istenházában éneklik a szerzetesek a „laus divina“-t, melybe egykoron, századokkal ezelőtt alapító ősök vonultak be s aki egy-egy apátság történetét meg akarja írni, annak talán évszázados folyamatosságban vezetett monostori krónikák, annalesok, chartulariumok, szorgos szerzetesi kezektől írt ősrégi kódexek tárják fel tit-

kaikat, bőséges adataikat a monostor egykori életének feltámasztására. Nálunk a régi monostor-egyházaknak gyakran még a helyét sem tudjuk, a monasteriologia művelője csak töredékes adatokat talál a levéltárakban s azokat is verejtékes munkával kénytelen összekeresni, hogy mozaik-szerű képet alkosson a rég elporladt szerzetesek istenes multjáról. A képből aztán rendszerint kevés az életszerűség, hiszen mindig azok a források pusztultak el, amelyek a belső, igazi monostori életről tudósítanak. A török világ másfél százada a magyar monostorok százait söpörte el s a felszabadulás után is alig egynéhány élelt fel újra úgy, hogy régi birtokosaik vették volna tulajdonukba. Monostorok történelme tehát nálunk legtöbbször nem folyamatos, ma is lüktető élet lenyomozása az eredetig, hanem járás-kelés a halottak birodalmában.

Az érdekes szerző is erre a fáradságos munkára vállalkozott a kapornaki apátság történetének megírásával. Példás kutatói szorgalommal gyűjtötte össze az apátság középkori történetének sokfelé elszórt adatait, kutatása ebben a korszakban különösen az apátság gazdaságtörténetéhez hozott értékes eredményeket. Az újkorban, az eredeti hivatásától már eltérített apátság történetében más jellegű adatokat bőségesebben tartalmazó források is rendelkezésre álltak. A bencés apátságokkal egykor sűrűen telezsórt Zala megyében fekvő apátságot a monostoralapítások virágzó századában, 1150 körül alapította minden valószínűség szerint Kadambeli György. Szent Benedek fiai a XVI. század második feléig dicsérték Kapornakon az Urat. Akkor a konvent kipuштult s az

apátságot világi papok kapták adományba, volt közöttük osztrák is. Végre 1858-ban Ferenc József az apátságot az ifjúság nevelésének előmozdítására a jezsuita rendnek adományozta. Azóta is a Jézus Társaság bírja és vezeti a plebániát is. A szerző azonban nem szorítkozik a szorosán vett apátság történetére, hanem előljáróban a hely östelepülési viszonyait is tárgyalja, majd külön fejezetekben szól az apátság hiteleshelyi működéséről, úriszékéről, a helység és a plebánia történetéről, a kapornaki nép hitéletéről, az iskolákról és az elbeszélés fonalát egészen a proletárdiktatura izgalmas napjaiig szövi meg, tehát teljes helytörténeti monografiát ad.

Tárgyszeretet, pontos tudományos felszerelés, az adatok gondos mérlegelése és összeillesztése a szerző legszembeszökőbb tudományos erényei. A kétes történeti h iradásoknak is mindig utánajár (pl. az apátság állítólagos fiók-apátságának) s így nem egy téves vélekedést sikerült helyreigazítania. Itélete emberekről és eseményekről mindig tárgyilagos és kendőzés nélkül őszinte. A két kötet monasteriologiánk értékes nyereségét jelenti.

HERMANN EGYED

Berczeli A. Károly: Hőskor. Budapest (Révai), 1943.

Berczeli Károly a fiatal költőgeneráció egyik igen értékes tagja. Szegeden még élénken emlékszünk csodás misztériumjátékára, amelyet a szabadtéri színpadon Antos Kálmán pompás muzsikájával adtak elő! Éppen azért szíves örömmel méltatjuk most megjelent verseskötetét, amelynek a „Hőskor“ címet adta. Több versciklusát foglalja egybe ez a tekintélyes kötet. Mise (1926), Új ver-